

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Ľubica Floreková

Rozvíjanie čitateľskej gramotnosti na hodinách ruského jazyka

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Banská Bystrica
2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Ľubica Floreková

Kontakt na autora: Gymnázium Antona Bernoláka v Námestove

Názov OPS/OSO: Rozvíjanie čitateľskej gramotnosti na hodinách ruského jazyka

Rok vytvorenia 2014

OPS/OSO: XI. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: Mgr. Eva Jacková

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Čítanie s porozumením, čitateľská gramotnosť, čitateľské zručnosti, čitateľské stratégie, ciele čítania s porozumením na hodinách ruského jazyka, texty na hodinách ruského jazyka, rozvíjanie čitateľskej gramotnosti na hodinách ruského jazyka.

Anotácia

Práca **Rozvíjanie čitateľskej gramotnosti na hodinách ruského jazyka** je venovaná problému ako rozvíjať čitateľskú gramotnosť na hodinách cudzieho jazyka, ako vypestovať u žiakov chcenie hľadať informácie, zorientovať sa v nich, vyberať kľúčové slová, overovať si, či hľadajú správne a pripraviť ich na externú maturitnú skúšku z cudzieho jazyka. Cieľom mojej práce je predstaviť rôzne čitateľské stratégie a možnosti práce s týmito čitateľskými stratégiami ako aj prácu s rôznymi textami, ktoré podporujú rozvíjanie čitateľskej gramotnosti žiakov a tým zvýšiť záujem o vyučovanie ruského jazyka ako druhého cudzieho jazyka na gymnáziu, zvýšiť záujem žiakov o prácu s textami a zlepšiť ich kvalitatívne formovanie a individualizáciu.

Akreditované programy kontinuálneho vzdelávania

Názov akreditovaného vzdelávacieho programu KV

Číslo akreditovaného
vzdelávacieho programu KV

Stratégia vyučovania a učenia sa cudzieho jazyka

1221/2013-KV

OBSAH

ÚVOD	5
1 Teoretické východiská OPS.....	7
1.1 Opis OPS.....	7
1.2 Špecifikácia OPS.....	7
1.3 Zameranie OPS.....	7
1.4 Čitateľská gramotnosť.....	8
1.4.1 Čítanie s porozumením.....	10
1.4.2 Čitateľské stratégie a čitateľské zručnosti	10
1.5 Ciele čítania s porozumením na hodinách ruského jazyka.....	11
2 Texty na hodinách ruského jazyka.....	13
2.1 Typy textov.....	13
2.2 Stratégie vhodné na prácu s textom.....	14
3 Hodiny ruského jazyka zamerané na rozvíjanie čitateľskej gramotnosti.....	17
3.1 Použitie čitateľskej stratégie PROR na úrovni B1.....	17
3.2 Použitie čitateľskej stratégie SQ4R na úrovniach B1.....	19
3.3 Použitie čitateľskej stratégie PLAN na úrovni B1.....	21
3.4 Problémy pri práci s čitateľskými stratégiami.....	22
ZÁVER	25
ZOZNAM PRÍLOH	27

ÚVOD

Pojem gramotnosť poznajú rôzne oblasti pedagogiky. Rôzne prívlastky tohto pojmu, ich význam, ich vzájomná prepojenosť môžu však pôsobiť mátaúco nielen na laika, ale i na učiteľov, ktorí sa v problematike snažia zorientovať. Je množstvo vedných odborov, ktoré sa téme venujú, každý neustále prichádza s novými poznatkami a témami súvisiacimi s gramotnosťou, pričom sledujú rôzne oblasti, zaujímajú iné uhly pohľadu. Spoločenské zmeny a následné očakávania správania, nároky, kladené na vedomosti, zručnosti, spôsobilosti jednotlivcov tiež prinášajú dôsledky na definovanie toho, čo znamená byť gramotným v určitom historickom období. Týmto problémom sa zaoberajú psychológovia aj pedagógovia.

Gramotnosť a konštrukcia tohto pojmu v určitom sociálnom spoločenstve, v istom historickom čase, jeho rozširovanie, obohacovanie, zodpovedá nielen poznaniu, rozličným prístupom a predstavám, ale aj potrebám danej doby. Na gramotnosť sa začalo nazeráť nie len ako na neutrálnu, raz a navždy definovanú individuálnu psychologickú zručnosť, nezávislú od meniacich sa historických, sociálnych, politických a kultúrnych podmienok, ale naopak, ako na isté „politikum“, ktoré určuje, aké a ktoré spoločensko-kultúrne kompetencie „gramotného človeka“ sú jej nevyhnutnou súčasťou .

Slovenská republika dosiahla v roku 2012 v čitateľskej gramotnosti 463 bodov a nachádza sa na 32. mieste v rámci 34 krajín OECD a na 43. mieste zo všetkých 65 zúčastnených krajín.

Z krajín OECD dosiahli významne nižšie výsledky v porovnaní s nami iba Čile a Mexiko. Aj v predchádzajúcich cykloch sa výkony slovenských žiakov v čitateľskej gramotnosti nachádzali pod priemerom zúčastnených krajín OECD. Oproti roku 2009 sa však priemerný výkon našich žiakov v čitateľskej gramotnosti ešte znížil o 14 bodov a zastúpenie žiakov s najnižšou úrovňou vedomostí sa zvýšilo o 6 %.

Výsledkom je, že až 28,2 % žiakov sa svojím výkonom zaradilo do rizikovej skupiny, čo znamená, že títo žiaci nedisponujú ani najzákladnejšími čitateľskými zručnosťami, ktoré sú tak potrebné pre ďalšie vzdelávanie.

Vo svojej praxi sa často stretávam s problémom, že žiaci nechcú pracovať s textami, pretože nevedia, čo si z textov majú vybrať, ktoré informácie sú pre nich dôležité. Často sa učia celé texty naspamäť. Je to dôsledok toho, že chýbajú kvalitné učebnice a v snahe nahradiť ich siahajú učitelia k tvorbe pracovných listov, ktoré si žiaci zamieňajú s učebnými textami. Výsledkom takéhoto prístupu je, že žiaci nevedia pracovať s rozsiahlejšími učebnými textami, s umeleckými textami, s náučnými textami. V súčasnosti sa dôraz kladie na vyspelého čitateľa, ktorý je kritický, vie si vybrať z množstva informácií.

Ako rozvíjať čitateľskú gramotnosť na hodinách cudzieho jazyka, ako vypestovať u žiakov chcenie hľadať informácie, zorientovať sa v nich, vybrať kľúčové slová, overovať si, či hľadajú správne a pripraviť ich na externú maturitnú skúšku z cudzieho jazyka, na ktorej žiaci pracujú s textami, to sú kľúčové problémy, ktoré by som chcela postupne riešiť a pripraviť žiakov, ktorí nielen zvládnu maturitnú skúšku, ale osvoja si rôzne čitateľské stratégie, ktoré im pomôžu zvládnuť prácu s rôznymi textami a vypestujú u nich chcenie čítať a získavať informácie.

Práca Rozvíjanie čitateľskej gramotnosti na hodinách ruského jazyka je rozdelená na tri časti.

V prvej časti s názvom **Teoretické východiská OPS** sa venujem opisu OPS. Práca sleduje tieto ciele :

- pomôcť žiakom na gymnáziu, ktorí začínajú s učením sa ruského jazyka naučiť sa čítať s porozumením danému textu,
- rozšíriť informácie o ruskej kultúre, vede, športe, umení... ,
- čítať tak, aby čítanie bolo pre študentov pozitívnym zážitkom ,
- dokázať porozumieť hlavnej myšlienke,
- aby boli schopní vyhľadať konkrétne informácie,
- aby dokázali meniť čitateľské stratégie podľa potreby
- vypestovať u nich potrebu čítať
- vychovať kritického čitateľa, schopného zaujať stanovisko k informáciám a diskutovať o nich.

V tejto časti sa venujem aj ozrejmieniu pojmov čítanie s porozumením a čitateľská gramotnosť, pričom dávam prednosť pojmu čitateľská gramotnosť, pretože čitateľská gramotnosť je vnímaná ako súhrn vedomostí, zručností a stratégií, ktoré jednotlivec buduje po celý život. Dôležitou súčasťou je motivácia čitateľa čítať, pričom zahŕňa emocionálne a ďalšie charakteristiky týkajúce sa správania jednotlivca, ako je záujem o čítanie, potešenie z čítania, schopnosť sebakontroly počas čítania, vnímanie sociálneho rozmeru čítania a podobne. Tiež opisujem ciele, ktoré kladie ŠVP pre čítanie s porozumením na ruský jazyk pre úroveň B1.

V druhej časti práce sa venujem špecifikácii textov, a stratégiám vhodným na prácu s textami pre úroveň B1.

Tretia časť s názvom **Hodiny ruského jazyka zamerané na rozvíjanie čitateľskej gramotnosti** opisuje skúsenosti s používaním čitateľských stratégií na úrovni B1, s metodickými poznámkami pre učiteľov, ktorí sa rozhodnú použiť tieto čitateľské stratégie.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ OPS

1.1 Opis OPS

Hlavným cieľom OPS je opísať možnosti využitia rôznych úloh pri práci s textom so zámerom rozvoja čitateľských kompetencií. Práca je zameraná na rozvoj čitateľskej gramotnosti. Vhodne vybrané texty, ktoré sú primerané danej jazykovej úrovni, dodržiavanie didaktických zásad pri práci s nimi, podporujú v žiakoch kladný vzťah k čítaniu, eliminuje sa stres a vyučovanie ruského jazyka sa stáva pre žiakov zaujímavým. Cieľom je pomôcť žiakom na gymnáziu, ktorí začínajú s učením sa ruského jazyka naučiť sa čítať s porozumením danému textu a tak si rozšíriť informácie o ruskej kultúre, vede, športe, umení... .

Cieľom je, aby čítanie bolo pre študentov pozitívnym zážitkom, aby dokázali porozumieť hlavnej myšlienke a aby boli schopní vyhľadať konkrétne informácie. Práca opisuje vyučovacie hodiny, ktoré sú zamerané na čítanie textu a na jeho porozumenie, pričom sú použité niektoré čitateľské stratégie. Vyučovacie hodiny sú navrhnuté tak, aby boli pre žiakov pútavé, rozvíjali čitateľské zručnosti a vedomosti žiakov.

1.2 Špecifiká cieľovej skupiny

OPS je určená pre: Kategória pedagogických zamestnancov: učiteľ

Podkategória: učiteľ - vyššie sekundárne vzdelávanie (stredná škola)

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Škola, ročník: stredná - gymnázium

Vyučovaci predmet: ruský jazyk – druhý cudzí jazyk

1.3 Zameranie OPS

Rozvíjaniu čitateľskej gramotnosti sa udeľuje mimoriadna pozornosť hlavne po výsledkoch PISA, v ktorých Slovensko dlhodobo vykazuje neuspokojivé výsledky. Čítanie je často chápané ako jednoduché dekodovanie slov, alebo dokonca hlasné čítanie, zatiaľ čo zámerom výskumu PISA je merať problematiku vo väčšej šírke a hĺbke. Čitateľská gramotnosť zahŕňa širokú škálu kognitívnych kompetencií, od základného dekodovania, znalosti slov, gramatiky a väčších jazykových a textových štruktúr a funkcií, až k poznatkom o svete. Hlavným cieľom OPS je rozvíjanie čitateľskej gramotnosti na hodinách ruského jazyka, čo je z pohľadu žiaka pomerne náročné, pretože sa učí rozumieť cudzojazyčnému textu a to predpokladá zvládnutie slovnej zásoby.

- **opis pozorovateľných alebo skrytých príčin**

Vo svojej praxi sa často stretávam s problémom, že žiaci nechcú pracovať s textami, pretože nevedia, čo si z textov majú vybrať, ktoré informácie sú pre nich dôležité. Často sa učia celé texty naspamäť. Je to dôsledok toho, že chýbajú kvalitné učebnice a v snahe nahradiť ich siahajú učitelia k tvorbe pracovných listov, ktoré si žiaci zamieňajú s učebnými textami. Výsledkom takéhoto prístupu je, že žiaci nevedia pracovať s rozsiahlejšími učebnými textami, s umeleckými textami, s náučnými textami. V súčasnosti sa dôraz kladie na vyspelého čitateľa, ktorý je kritický, vie si vybrať z množstva informácií. Ako tieto zručnosti rozvíjať na hodinách cudzieho jazyka, ako vypestovať u žiakov chcenie hľadať informácie, zorientovať sa v nich, vybrať kľúčové slová, overovať si, či hľadajú správne a pripraviť ich na externú maturitnú skúšku, to sú kľúčové problémy, ktoré by som chcela postupne riešiť.

Cieľavedomé rozvíjanie čitateľskej gramotnosti na hodinách prináša veľa výhod pre učiteľov a žiakov. Najdôležitejšie sú stimulácia motivácie, podpora kreativity, podpora samostatnosti, vytváranie čitateľských návykov a celková zmena vzťahu k predmetu a k štúdiu.

- **navrhované riešenia a odporúčania**

Pri rozvíjaní čitateľskej gramotnosti je dôležité, aby texty, s ktorými budú žiaci pracovať, mali primeranú slovnú zásobu k téme a zodpovedali jazykovej úrovni žiakov.

- **overené prínosy (výsledky)**

Žiaci prakticky používajú osvojené vedomosti v reálnych situáciách, čím sa podporuje ich trvalosť a operatívnosť. Dôkazom je zlepšenie čitateľskej gramotnosti.

- **dôkazy**

Žiaci majú k čítaniu pozitívny prístup. Vedia pochopiť úlohy a ich účel. Podľa potreby menia čitateľské stratégie. Analyzujú úlohy, stanovujú si ciele a vyberajú stratégie, ktorými ciele dosiahnu. Rozpoznávajú typ textu a jeho štruktúru. Využívajú predchádzajúce vedomosti a dávajú ich do kontextu. Používajú sebaevalvačné stratégie na overenie či porozumeli zmyslu textu. Čítajú text opakovane rôznymi spôsobmi, až kým všetkému neporozumejú.

- **potrebné pomôcky a prostriedky**

Namnožené texty, pracovné listy, prekladové slovníky.

1.4 Čitateľská gramotnosť

Pojem gramotnosť poznajú rôzne oblasti pedagogiky. Rôzne prívlastky tohto pojmu, ich význam, ich vzájomná prepojenosť môžu však pôsobiť máťúco nielen na laika, ale i na učiteľov, ktorí sa v problematike snažia zorientovať. Je množstvo vedných odborov, ktoré sa téme venujú, každý neustále prichádza s novými poznatkami a témami súvisiacimi s gramotnosťou, pričom sledujú rôzne oblasti, zaujímajú iné uhly pohľadu. Spoločenské zmeny a následné očakávania správania, nároky, kladené na vedomosti, zručnosti, spôsobilosti jednotlivcov tiež prinášajú dôsledky na definovanie toho, čo znamená byť gramotným v určitom historickom období. Týmto problémom sa zaoberajú psychológovia aj pedagógovia.

Lingvistická dimenzia gramotnosti t.j. uvažovať o gramotnosti z jazykovedného uhla pohľadu. Už aj preto, že gramotnosť vo svojom pôvodnom význame vždy bola predovšetkým jazykovou kompetenciou, aj keď v tomto chápaní sa „jazyková“ gramotnosť vymedzuje podstatne komplexnejšie. Ide o hovorenú i písanú reč vo všetkých jej podobách, režimoch používania – hovorenie, písanie, počúvanie, čítanie. V týchto podobách prirodzene a flexibilne používame jazyk, pričom ich striedavo prepíname adekvátne podľa vhodnej situácie. Ide aj o poznávanie jazyka v rovine sémantickej, syntaktickej, morfolologickej, fonologickej, ortografickej, grafomotorickej.

Kognitívna dimenzia gramotnosti sú mentálne procesy, stratégie, kognitívne mechanizmy, ktoré jednotlivec v konfrontácii s textom uplatňuje pri zmocňovaní sa významu textu. Na výsledku čítania – porozumení textu - sa aktívne a významným

spôsobom podieľa samotný subjekt tým, že si z obsahu niečo vyberá a význam – vlastné chápanie textu - aktívne tvorí. Do popredia sa preto dostáva úloha vstupných východiskových vedomostí. Analýzy rozličných textových charakteristík, ktoré do procesu čítania nesporne vstupujú, ukazujú, že náročnosť textu je predovšetkým subjektívnou (individuálnou) záležitosťou. Zo všetkých ukazovateľov je najspôhlivejším indikátorom náročnosti jeho miera, do akej je čitateľ schopný predvídať obsah, na základe toho, čo už vie. Čítanie (osvojovanie si písanej alebo tlačenej reči) je súčasťou vyučovania cudzieho jazyka. V prípade ruského jazyka si žiak musí osvojiť iný typ písma, azbuku. Je však veľmi dôležité prepojenie lingvistického i kognitívneho pohľadu. Zjednodušene povedané, kým špecifikom lingvistickej dimenzie gramotnosti je jej zameranosť na všestranný jazykový rozvoj jedinca, kognitívna dimenzia sleduje jeho kognitívny a vzdelanostný rast.

Sociokultúrna dimenzia gramotnosti. Akákoľvek znalosť jazyka či kognitívna spôsobilosť sama o sebe nestačí, ak ju jedinec nedokáže uplatniť v daných spoločenských a kultúrnych podmienkach. Gramotnosť zo sociokultúrneho pohľadu je teda nielen jazyková a kognitívna, ale aj sociálna a kultúrna kompetencia. Nestačí iba znalosť jazyka, dôležitá je sociálna skúsenosť s tým ako ľudia s produktmi písanej kultúry narábajú, ako ich tvoria, interpretujú, aký význam im pripisujú. Rusi vždy zdôrazňovali, aby sa ruština učila cez kultúru. Vedomosti, týkajúce sa spoločnosti a kultúry spoločenstva či spoločenstiev, v ktorých sa jazyk používa sú jedným z aspektov vedomostí o svete a pre učiaceho sa, ktorý si osvojuje jazyk, je osobitne dôležité, aby im venoval zvláštnu pozornosť. Rysy, ktoré výrazne charakterizujú určitú spoločnosť a jej kultúru, sa môžu vzťahovať napríklad na:

1. Každodenný život, napríklad: jedlá a nápoje, čas na jednotlivé denné jedlá a pravidlá stolovania, štátne sviatky, pracovný čas a zvyčajný pracovný režim, trávenie voľného času (záľuby, šport, záujem o literatúru, médiá).
2. Životné podmienky, napríklad: životná úroveň, podmienky bývania, systém sociálnej starostlivosti.
3. Medziludské vzťahy medzi pohlaviami, štruktúry rodiny a príbuzenské vzťahy, vzťahy medzi generáciami, vzťahy na pracovisku....
4. Hodnoty, presvedčenia a postoje, tradície a spoločenské zmeny, dejiny, obzvlášť významné historické osobnosti a udalosti, ľudia, politika, umenie (hudba, výtvarné umenie, literatúra, divadlo, populárna hudba a piesne), náboženstvo, humor.
5. Reč tela, gestá, mimika.
6. Spoločenské konvencie, napríklad prijímanie hostí, darčeky, oblečenie, občerstvenie, nápoje, jedlá, pravidlá správania, konverzačné konvencie a tabu, dĺžka pobytu, lúčenie.
7. Rituálne správanie sa v oblastiach, akými sú: dodržiavanie náboženských zvyklostí a obradov, narodenie, manželstvo, smrť, správanie sa poslucháčov a divákov v priebehu verejných vystúpení a obradov, oslavy, festivaly, tanečné zábavy, diskotéky.

Emocionálna dimenzia gramotnosti. Zahrňuje utváranie záujmu a pozitívneho vzťahu k čítaniu, neskoršej motivácie k vlastnému čítaniu a písaniu, ako prirodzeným komunikačným a vzdelávacím aktivitám, ktoré sú navyše zdrojom zábavy a potešenia. Okrem vekovej primeranosti a estetickej hodnoty knihy, literárnej i výtvarnej, je dôležité ponúknuť žiakovi podľa možnosti čo najširšie spektrum žánrov a rôznorodej literatúry.

Somatická dimenzia gramotnosti – tzv. biologické predpoklady vývinu gramotnosti. Ich význam vystupuje do popredia v súvislosti so zvládaním formálnych požiadaviek korektného čítania a písania.

Edukačná dimenzia gramotnosti znamená schopnosť jedineca flexibilne prostredníctvom svojej gramotnosti fungovať v reálnom živote a súčasnom svete.

S rozvojom civilizácie a kultúry sa však mení význam gramotnosti, ako aj nároky, ktorým je gramotný jedinec vystavený. Gramotnosť sa stáva životne čoraz dôležitejšou, ak nie rozhodujúcou kompetenciou človeka a požiadavky na ňu kladené sa s rozmachom IKT a ďalších civilizačných vymožeností stupňujú, diferencujú a kvalitatívne menia.

1.4.1 Čítanie s porozumením

Je porozumenie a používanie písaných textov, uvažovanie o nich a zaangažovanie čitateľa do čítania za účelom dosahovania osobných cieľov, rozvíjania vlastných vedomostí a schopností a podieľania sa na živote spoločnosti. Čitateľská gramotnosť je vnímaná ako súhrn vedomostí, zručností a stratégií, ktoré jednotlivec buduje po celý život. Dôležitou súčasťou je motivácia čitateľa čítať, pričom zahŕňa emocionálne a ďalšie charakteristiky týkajúce sa správania jednotlivca, ako je záujem o čítanie, potešenie z čítania, schopnosť sebakontroly počas čítania, vnímanie sociálneho rozmeru čítania a podobne.

Čitateľská gramotnosť

Pojmu čitateľská gramotnosť sa dáva prednosť pred pojmom čítanie s porozumením, pretože verejnosti presnejšie sprostredkuje to, čo sa prostredníctvom prieskumu zisťuje. Čítanie je často chápané ako jednoduché dekódovanie slov, alebo dokonca hlasné čítanie, zatiaľ čo zámerom výskumu PISA je merať problematiku vo väčšej šírke a hĺbke. Čitateľská gramotnosť zahŕňa širokú škálu kognitívnych kompetencií, od základného dekódovania, znalosti slov, gramatiky a väčších jazykových a textových štruktúr a funkcií, až k poznatkom o svete. Súčasťou sú tiež metakognitívne kompetencie: uvedomenie si a schopnosť použiť pri spracovaní textov rôzne vhodné stratégie. Metakognitívne kompetencie sa aktivujú, keď čitatelia myslia, sledujú a upravujú vlastnú čitateľskú aktivitu kvôli konkrétnemu cieľu. Čitateľsky gramotný človek nielen dobre číta, ale aj hodnotí a používa čítanie pre rôzne účely.

1.4.2 Čitateľské stratégie a čitateľské zručnosti

V odbornej literatúre sa stretávame s rozlíšením pojmov čitateľské zručnosti a čitateľské stratégie. Stotožňujem sa s názorom, že čitateľská zručnosť je schopnosť prezrieť si text a predpovedať o čom text bude. Čitateľská stratégia je, keď žiak pochopí kedy a prečo môže nové informácie použiť a je schopný ich použiť efektívne. V rozvoji čitateľských zručností a čitateľských stratégií hrajú významnú úlohu tri druhy vedomostí:

1. deklaratívne vedomosti – vedieť čo – vedieť opísať, čo mám robiť,
2. procedurálne vedomosti – vedieť ako – vedieť zrealizovať požadovanú aktivitu,
3. vedomosti dané podmienkami – vedieť kedy a prečo – keď študent vie, kedy použiť danú zručnosť a použije ju, aby dosiahol cieľ, mení sa zručnosť na stratégiu.

Aké sú charakteristické znaky strategického čitateľa?

1. K čítaniu má pozitívny prístup – rád číta.
2. Vie pochopiť úlohy a ich účel.
3. Rozlišuje prístup k čítaniu, keď sa učí a keď číta pre potešenie.
4. Analyzuje úlohy, stanovuje si ciele a vyberá stratégie, ktorými ciele dosiahne.
5. Rozpoznáva typ textu a jeho štruktúru.
6. Využíva doterajšie vedomosti na získanie porozumenia z kontextu.
7. Používa sebaevalvačné stratégie na overenie či porozumel zmyslu textu. Číta text opakovane rôznymi spôsobmi, až kým všetkému neporozumie.

Základné čitateľské zručnosti

1. Skimming

– najprv je potrebné materiál preletieť: listovať, pozrieť si obrázky, nadpisy, podnadpisy, zvýraznené slová, obsah. Toto úvodné zoznámenie sa s materiálom by malo slúžiť na rozhodnutie, či sa mu budeme venovať hlbšie alebo nie. Táto stratégia je dobrá, napr. pri nákupe kníh v kníhkupectve.

2. Scanning

– skenovanie textu je zručnosť využiteľná, napr. keď hľadáme konkrétny údaj – telefónne číslo, odchod vlaku, informáciu.

3. Search reading

– výskumné čítanie je technika, ktorou hľadáme kľúčové slová a frázy, ktoré pomáhajú nájsť špecifické informácie. Spája sa s podrobnejším štúdiom nájdeného výrazu alebo frázy príp. napísania poznámok. Celý text v tomto prípade nie je dôležitý.

4. Extenzívne čítanie

– je čítanie dlhších, súvislých textov vyžadujúcich všeobecné pochopenie.

5. Intenzívne čítanie

– kratšie texty, výber špecifických informácií, presné detailné čítanie.

Príklady:

Pri čítaní novin využívame skimming, scanning aj intenzívne čítanie.

Knihu v rámci povinného čítania čítame extenzívnym spôsobom, pri riešení úloh využívame intenzívne čítanie, čítanie v rámci prípravy na určitú vyučovaciu hodinu predstavuje tiež intenzívny spôsob čítania.

1.5 Ciele čítania s porozumením na hodinách ruského jazyka

Cudzí jazyk nesie určité špecifiká čítania s porozumením. Pri výbere textov je nutné brať do úvahy rozsah slovnej zásoby pre jednotlivé úrovne. Podľa skúseností môžeme v textoch použiť aj neznáme slová, ktorých význam si žiaci môžu domyslieť/odhadnúť, prípadne nájsť v slovníkoch. Nemali by to byť ale slová, ktoré by bránili celkovému porozumeniu textu. V takomto prípade môžeme text upraviť. Musíme brať do úvahy aj rozdielnu úroveň jednotlivcov v skupine, v tomto prípade je vhodná práca v skupinách, v ktorých pracujú schopnejší aj menej úspešní žiaci.

Pri porovnávaní zvukovej stránky ruštiny a slovenčiny ako celku sa okrem spoločných znakov výrazne prejavujú aj rozdielne znaky, ktoré sú pre tieto jazyky charakteristické.

Vychádzajúc z týchto poznatkov, môžeme vytýčiť tieto ciele pre úroveň B1:

- A. získať informácie z jednoduchších textov,
- B. po príprave čítať plynulo a nahlas texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jazykovej úrovni a skúsenostiam učiacich sa,
- C. vyhľadať špecifické a detailné informácie v rôznych textoch, rozlíšiť základné a rozširujúce informácie v texte s jasnou logickou štruktúrou,
- D. chápať logickú štruktúru jednoduchšieho textu na základe obsahu, ale aj lexikálnych a gramatických prostriedkov,
- E. odhadnúť význam neznámych slov v náročnejšom texte a pružne meniť stratégie čítania podľa typu textu a účelu čítania,
- F. rozumieť korešpondencii: úradnému a súkromnému listu, pohľadnici, telegramu, e-mailu,
- G. čítať a porozumieť rôzne texty informatívneho charakteru,
- H. rozumieť jednoduchým textom z masovokomunikačných prostriedkov, v ktorých vie pochopiť hlavnú myšlienku,
- I. porozumieť obsahu jednoduchšieho autentického textu.

2 TEXTY NA HODINÁCH RUSKÉHO JAZYKA

2.1 Typy textov

Pojem " písané texty" zahŕňa všetky tie súvislé texty, v ktorých je jazyk používaný vo svojej grafickej podobe: ručne písané, tlačené a elektronické. Zahŕňame sem vizuálne pomôcky, ako sú diagramy, obrázky, mapy, tabuľky, grafy a komiksy, ktoré obsahujú nejaký písaný jazyk (napr. titulky). Tieto vizuálne texty môžu existovať buď samostatne, alebo môžu byť vložené do väčších textov.

Ak chceme zo žiakov vychovať kritických čitateľov, mali by sme im modelovať, ako sa zamýšľame nad objektivitou a vierohodnosťou textov, s ktorými sa stretávame v bežnom živote. Nech i oni hodnotia informácie v textoch tým, že si budú dávať otázky.

Texty môžeme deliť podľa rôznych kritérií, napríklad:

Podľa formy:

- súvislý/nesúvislý
- kombinovaný (kombinácia súvislých a nesúvislých textov)/zložený text (pozostáva z viacerých samostatných textov)

Podľa funkcie:

vecný/umelecký text

Podľa jazykového štýlu:

náučný/hovorový text

Podľa média:

papierová (tlačená podoba textu)/digitálna podoba (elektronická podoba textu) .

Dnešný žiak sa nezaobíde bez digitálnej kompetencie.

V súčasnosti sme zaznamenali veľký trend čítania digitálnych verzií tradičných tlačených kníh, tzv. e-knihy (elektronické knihy), ktoré majú svoje vlastné čítacie zariadenia (tzv. čítačky).

Prácu s textom, môžeme rozdeliť do troch fáz:

Prvá fáza. Pred začatím čítania, prvým pohľadom na text, čitateľ získa dôležité informácie o texte, čo ovplyvňuje metakognitívne procesy. Žiak má už pri prvom kontakte s textom odhadnúť obsah a žáner textu - inšpiruje sa pritom názvom, titulkami, obrázkami, menom autora a pod. Tento odhad je veľmi dôležitý preto,

aby sa aktivizovali jeho kognitívne schémy, ktoré sa týkajú témy textu, pretože tieto uľahčia porozumenie textu.

Vychádzajúc z konkrétnej jazykovej úrovne, prispôbujeme texty, upravujeme ich, rozširujeme slovnú zásobu.

Druhá fáza. V priebehu čítania sa žiak sústreďuje na:

- objasňovanie nejasných častí textu,
- vytváranie súhrnov ,
- vytváranie predikcií o ďalšej časti textu.

Tretia fáza. Potextové cvičenia, overovanie porozumenia, testovanie

2.2 Stratégie vhodné na prácu s textom

Stratégie vhodné na prácu možno rozdeliť do niekoľkých kategórií:

1. čitateľské strategické algoritmy, obsahujúce procedúry krok za krokom, napr. SQ3R, SQ4R,
2. heuristické strategické čítanie, napr. PLAN, PROR,
3. čitateľské stratégie podporujúce aktívne učenie sa, napr. KWL, generovanie otázok a odpovedí, napr. RAP, REAP,
4. kritické čítanie a kritické myslenie.

Na hodinách ruského jazyka som si odskúšala používanie čitateľských stratégií PLAN,PROR, SQ4R

Čitateľská stratégia SQ4R

(Survey, Question, Read, Recite, Relate and Review)

Ako použiť stratégiu SQ4R:

1. Survey (preskúmaj). Žiaci si urobia prehľad kapitoly – téma, ciele, nadpisy, podnadpisy, obrázky, grafy, zhrnutie.
2. Question (vytvor otázku). Preformulujú podnadpisy na otázky.
3. Read (čítaj). Čítajú kapitoly po častiach – hľadajú kľúčové slová, píšú poznámky.

4. Recite(prednes, odpovedaj). Prerozprávajú text vlastnými slovami, odpovedajú na vytvorené otázky.
5. Relate(daj do súvislosti). Premostia tému, vytvoria osobnú zainteresovanosť, dajú nové veci do súvislostí, kontextu a pamäťových štruktúr.
6. Review(prever, urob prehľad). Overia si naučené (sebaevalvácia, test, pojmová mapa, odpovede na otázky učiteľa).

Čitateľská stratégia PLAN

(Predict, Locate, Add, and Note)

PLAN je študijno-čitateľská aktivita vhodná na informačné texty, ktorá učí čítať heuristickým spôsobom.

PLAN je akronym 4 krokov, ktoré sa realizujú pred, počas a po prečítaní textu.

1. krok – predpoklad, predpoveď(predict). V tomto kroku žiaci odhadnú obsah a štruktúru textu a spracujú ju vo forme pojmovej mapy na základe názvu článku, podnadpisov.
2. krok – lokalizujú(locate) známe a neznáme informácie v pojmovej mape vo forme značiek. Vedľa známeho pojmu poznačia (V) a vedľa neznámeho pojmu poznačia (?).
3. krok znamená – pridať(add), aplikujú počas čítania, pripíšu krátku charakteristiku k vyznačenému pojmu alebo jeho vysvetlenie.
4. krok – záznam(note) je záverečná fáza strategického čítania. Vedomosti získané z textu spracujú voľným prerozprávaním textu podľa pojmovej mapy, alebo vedomosti využijú v pripravenej diskusii, alebo napíšu krátky sumár.

Čitateľská stratégia PROR (Preread-Read-Organize-Review)

Táto technika je menej náročná na čas a venuje väčšiu pozornosť kritickému mysleniu ako jednoduchému memorovaniu vedomostí. Pomáha dostať vedomosti do dlhodobej pamäte a udržať ich.

Základné kroky tejto metódy sú:

1. Aktivity pred čítaním (Preread): Po prečítaní názvu kapitoly alebo článku žiaci rozmýšľajú, čo o téme vedia. Potom si prečítajú nadpisy a podnadpisy a opäť rozmýšľajú, čo o téme vedia. Sformulujú si otázky, na ktoré treba po naštudovaní témy vedieť odpovedať. Sústredia sa na to, čo je pre nich nové a neznáme.

2. Čítanie(Read): Pred čítaním si rozdelia text na časti. V každej časti si počas čítania podčiarkujú kľúčové slová a píše si stručné poznámky na okraj textu. Podčiarknuté slová sú poznámkami len doplnené a pomáhajú porozumeniu pri opätovnom čítaní ak je potrebné. Nesmú používať „zvýrazňovače“, lebo zvädzajú vyznačovať príliš veľa informácií.

3. Usporiadanie nových informácií(Organize): Po prečítaní textu usporiadajú nové informácie, vyberú všetko dôležité a usporiadajú vo forme pojmovej mapy alebo vo forme pomocných kartičiek. K textu sa vrátia len v prípade nejasností a potreby získať doplňujúce informácie. Po prezretí pripravených pojmových máp a kartičiek si pripravujú pravdepodobné otázky k textu a pokúsia sa na ne odpovedať.

4. Opakovanie, precvičovanie(Review): Hovoria si učivo nahlas, dávajú si otázky a nahlas na ne odpovedajú. Presvedčia sa, či vedú učivo prezentovať plynule.

3 HODINY RUSKÉHO JAZYKA ZAMERANÉ NA ROZVÍJANIE ČITATELSKEJ GRAMOTNOSTI

3.1 Použitie čitateľskej stratégie PROR na úrovni B1

Tematický okruh: Voľný čas

Tematický celok: Šport

Téma: História Olympijských hier, Text: Príloha č. 1

Výkonový štandard: dostať vedomosti do dlhodobej pamäte a udržať ich.

Použitá čitateľská stratégia: Čitateľská stratégia PROR

Pomôcky: prekladové slovníky, rozmnožené texty, papierové kartičky

Metodický postup:

1. Aktivity pred čítaním

Прочитайте текст, подумайте, что знаете о истории Олимпийских игр. Сформулируйте вопросы, на которые вы должны знать ответы после чтения. Сосредоточьте внимание на то, что для вас новое, незнакомое.

Poznámka: Šikovní žiaci poznajú históriu Olympijských hier, preto si budú vyberať iné informácie, ktoré sú pre nich neznáme.

2. Čítanie:

Распределите текст на части. В каждой части подчеркните ключевые слова. Проверьте их значение. Сделайте заметки .

Poznámka: Je nutné upozorniť žiakov, že kľúčové slová sú tie, ktoré im majú pomôcť pri prerozprávaní textu. Poznámky si môžu robiť za okraje textu. Počas čítania majú k dispozícii prekladové slovníky. **Najčastejšie vybrané kľúčové slová :** в 776 году до нашей эры, встречей лучших спортсменов, человек, совершенный во всём, первые современные игры прошли в Афинах в 1896 году, историком Пьером де Кубертенем, 1924, событием мирового масштаба, их символом является.

3. Usporiadanie nových informácií:

Разработайте ключевые слова и заметки на карточки. У вас получатся новые информации. Если что -нибудь забыли, прочитайте текст ещё раз и дополните информации на карточках.

Poznámka: Cieľom tejto časti je naučiť žiakov rozpracovať kľúčové slová spolu s poznámkami tak, aby pri opakovaní žiaci už nepozerali do textu, ale snažili sa ho porozprávať samostatne. Je veľmi ťažké naučiť žiakov, aby neprepisovali celé

vety, túto tendenciu majú na začiatku všetci. Postupne sa však naučia písať len slovné spojenia a dátumy, roky.... Tiež ich upozornite, nech si kartičky očísľujú od 1, 2, 3,koľko budú potrebovať, aby sa zachovala postupnosť pri rozprávaní.

Keď majú kartičky hotové, texty im zoberte, aby sa spoliehali len na kartičky. Keď je možnosť, do tejto fázy nechávam žiakov sedieť samých, aby mali väčší pokoj pri čítaní a hlavne aby pracovali na vlastnej verzii a spoliehali sa na seba.

4. Opakovanie, precvičovanie:

Говорите друг другу , что вы выучили, задавайте друг другу вопросы. Используйте карточки. Используя карточки, говорите информации вслух, проверьте себя, знаете ли вы говорить об истории Олимпийских игр. Повторите дома 2 -3 раза.

Poznámka: V tejto fáze práce je nutné aby žiaci vytvorili dvojice. V triede to bude ťušie, čo je nutné, pretože si žiaci navzájom rozprávajú informácie a kladú si otázky. Úlohou učiteľa je prechádzať sa medzi žiakmi a počúvať, korigovať prípadné chyby . Ideálne je, ak je medzi dvojicami voľná lavica.

Autotest:

1. Страна, в которой проходили первые современные Олимпийские игры была Греция.

А, Да Б, Нет

2. Женщины могли принимать участие в Олимпийских играх проходящих на Олимпе.

А, Да Б, Нет

3. Современные Олимпийские игры проходили и во время войны.

А, Да Б, Нет

4. Первые зимние Олимпийские игры были в 1925 году.

А, Да Б, Нет

5. Олимпийский флаг синий с пятью разноцветными кольцами.

А, Да Б, Нет

6. Олимпийские игры считаются открытыми после зажёга огня на Олимпе

А, Да Б, Нет

7. Последние летние Олимпийские игры были в Англии.

А, Да Б, Нет

Výsledky testu: 1. А, 2.Б, 3.Б, 4.Б, 5.Б, 6.А, 7.А

Poznámka: Po preopakovaní je možnosť autotestu pri ktorom žiaci opäť sedia individuálne. Autotest zadajte žiakom až po opakovaní na konci hodiny.

3. 2 Použitie čitateľskej stratégie SQ4R na úrovni B1

Tematický okruh: Vzdelávanie.

Tematický celok: Školské systémy na Slovensku a v Rusku

Téma: Образование в Словакии, Text: Príloha č.2

Výkonový štandard: dostať do dlhodobej pamäte informácie o školskom systéme na Slovensku

Použitá čitateľská stratégia: Čitateľská stratégia SQ4R

Pomôcky: rozmnožené texty, prekladové slovníky,

Metodický postup:

1. Прочитайте первое предложение каждого обзаца текста и переработайте его на вопрос.

Poznámka: Prvá veta odstavca obsahuje najdôležitejšiu informáciu. Ak žiaci vytvoria správnu otázku je veľká pravdepodobnosť, že si túto informáciu zapamätajú. Na úrovni B1si ešte preverujeme správnu tvorbu otázky v ruskom jazyku a to tak, že najskôr si žiaci tvoria otázky samostatne a potom vyberáme tú, ktorá najviac zodpovedá odpovedi. Žiakov v tejto fáze nechávam sedieť samostatne aby sa čo najviac spoliehali na vlastné sily.

2. Читайте текст по обзацам, ищите ключевые слова, пишите заметки.

Не подчеркивайте более 20% текста.

Poznámka: Najčastejšie kľúčové slová vyberané žiakmi : девять лет обучения, начальной школе, два уровня, школьный год, каникулы, государственные школы, частные школы, церковные школы, проблемы в школе, продолжить своё обучение, после окончания ремесленных училищ, в средних специализированных школах, если ученик поступает в гимназию, выпускным экзаменом, для обучения в ВУЗе, степени бакалавра, магистра или инженера, учёную степень доктора наук, государственным экзаменом, защитой дипломной работы.

3. Расскажите содержание текста собственными словами другу, стремитесь отвечать на вами образованные вопросы.

Poznámka: Najčastejšie otázky: Сколько лет длится обязательное школьное образование? Когда начинается школьный год и когда заканчивается? Какими являются большинство школ в Словацкой республике?

4. Расскажите о ваших опытах с образованием в Словакии, о положительных и отрицательных сторонах образования в Словакии.

Poznámka: V tejto časti žiaci musia zapojiť predchádzajúce skúsenosti a slovnú zásobu.

Autoevalvácia:

Проверьте себя, ответьте на вопросы:

1. Что такое обязательное школьное образование?
2. Когда начинается обучение?
3. Когда у детей каникулы?
4. Является ли наше обучение платным?
5. Какие проблемы встречаются в школе?
6. Какие школы ученики могут посещать после окончания начальной школы?
7. Для кого предназначены ремесленные училища и как там проходит обучение?
8. Чем отличаются средние специализированные школы от ремесленных училищ?
9. В каком случае можно рекомендовать обучение в гимназии?

10. Что такое выпускной экзамен?
11. На каких уровнях возможно обучение в высшем учебном заведении?
12. Какие высшие учебные заведения существуют в СР?
13. Как долго длится обучение в ВУЗе?
14. Какое ваше отношение к системе образования в Словакии, что вам нравится и что не нравится?

Poznámka: Systém týchto otázok môžete meniť. Záleží na vás, ktoré informácie chcete, aby si žiaci zapamätali.

3.3 Použitie čitateľskej stratégie PLAN na úrovni B1

Tematický okruh: Города и места

Tematický celok: Города Словакии

Téma: Наместово , Text: Príloha č.3

Výkonový štandard: dostať do dlhodobej pamäte informácie o rodnom meste

Použitá čitateľská stratégia: Čitateľská stratégia PLAN

Pomôcky: rozmnožené texty, prekladové slovníky, papiere formátu A4

Metodický postup:

1. На основе названия текста и его отдельных частей подготовьте карту мыслей.

Poznámka: Vytváranie mapy mysle niektorí žiaci nemajú v oblúbe. Takáto aktivita vyžaduje u nich určité čitateľské zručnosti. Vyberám pre takúto aktivitu informačné texty, ktoré majú text rozdelený na časti a jednotlivé časti majú názvy. Takto žiaci nemajú problém nájsť kľúčové slová a vytvoriť z nich takúto mapu.

2. В карте мыслей определите известные и неизвестные для вас информации так, что к известным информациям напишете знак (V) и к неизвестным информациям напишете знак (?).

Poznámka: Text o Námestove som vybrala so zámerom, aby som žiakov naučila vytvárať mapu mysle a využila pri tom ich vedomosti o meste, v ktorom sa narodili alebo v ktorom študujú. Vychádzala som z predpokladu, že pre žiakov je veľa informácií známych a preto sa sústredia na techniku vytvárania mapy mysle.

3. Прочитайте текст. Читая текст, пишите к ключевым словам заметки, характеристику, объяснение.

Poznámka: Táto časť predstavuje samostatnú prácu žiakov, píšú si poznámky k jednotlivým pojmom podľa vlastnej potreby. Pozor, nenechávajú ich písať celé vety, len slová, dátumy, mená...

4. Информации, полученные чтением текста расскажите другу на основе вашей карты мыслей.

Poznámka: Táto fáza slúži na overovanie toho, či a koľko si žiaci zapamätali, pričom môžu používať svoju mapu mysle a získať zručnosť opakovať si učivo na základe poznámok a nie učiť sa celé texty naspamäť. Pomáha im pri tom aj poslucháč, ktorému to môžu prerozprávať.

5. Используя полученные информации напишите рассказ о Наместове в ваш школьный журнал .

Poznámka: Táto aktivita vychádza z presvedčenia, že najviac si žiaci zapamätajú, ak niečo urobia. Pri tejto aktivite už nesmú používať texty, ale spoločne so žiakmi oceníme najlepší článok.

3.4 Problémy pri práci s čitateľskými stratégiami

Pri použití čitateľskej stratégie **PROR** sa vyskytli tieto problémy:

- **Výber kľúčových slov :** žiaci majú problém vyberať kľúčové slová, vyberajú celé vety, preto im treba zdôrazniť, že kľúčové slová sú tie, ktoré nesú základnú informáciu, ako napríklad, keď zadávajú do vyhľadávača výraz.
- **Usporiadanie informácií:** v tejto je dôležité žiakom pripomínať, že si musia kartičky očíslovať, na každej rozpracovať kľúčové slovo spolu s poznámkami. Napríklad, na kartičke číslo 1 majú kľúčové slovo в 776 году до нашей эры а rozpracujú si впервые прошли Олимпийские игры в городе Олимп. Takto si postupne rozpracujú všetky kľúčové slova. Počet ich kartičiek zodpovedá ich počtu kľúčových slov. Každý žiak má iný počet pomocných kartičiek. Zvyknem žiakom pripomenúť, že takýmto spôsobom sa môžu pripraviť na rôzne vystúpenia, samostatné prejavy, a aby niečo nezabudli, môžu si dôležité informácie zapísať.
- **Opakovanie, precvičovanie :** Aby sa žiaci naučili spoliehať sa na svoje poznámky, pri opakovaní texty nemajú k dispozícii. Na hodinách si texty

hovorí jeden druhému, pričom sa pýtajú na rôzne informácie, tvoria otázky, čo je v cudzom jazyku problém. Je to pre nich len príprava, pretože v budúcnosti si pomocou kartičiek môžu učivo opakovať a nemusia mať k dispozícii východiskové texty. Má to ešte jednu výhodu, a to šetrenie času. Pri vyspelejších žiakoch si nemusia prerozprávať text navzájom, len si rozpracujú kľúčové slová. Texty potom zoberiem, nechám im čas, aby si to v duchu prerozprávali a potom vyzvem dobrovoľníka, aby prerozprával informácie pomocou kartičiek. Najlepšie odpovede ohodnotím.

- **Čas:** Zámerne neuvádzam časovú dotáciu, pretože tá závisí od vyzrelosti skupiny. Konkrétne na prácu s týmto textom stačí 45 minút aj s autotestom. Kým si žiaci zvyknú na takýto štýl práce a ak pracujeme s náročnejším textom, je vhodný blok dvoch hodín.

Pri použití čitateľskej stratégie SQ4R sa vyskytli tieto problémy:

- **Tvorba otázok:** Ako som už uviedla, žiaci majú problém formulovať otázky, preto pri prvej takejto aktivite tvoríme otázky spoločne a najvhodnejšie si zapisujú. Pri opakovaní je otázka dôležitá. Ak je správne sformulovaná, asociuje u poslucháča odpoveď. Ak sa naučia tvoriť otázky, v budúcnosti im to opäť pomôže pri zapamätaní množstva informácií. V budúcnosti pri práci s akýmkoľvek textom si môžu zapisovať len otázky za okraj a tie im pomôžu zorientovať sa v probléme, alebo hľadať odpovede.
- **Kľúčové slová a poznámky k nim.** Nedovoľte žiakom podčiarknuť viac ako 20% z textu. Zo začiatku to bude problém, ale postupne sa naučia selektovať, čo je pre nich dôležité si zapísať a čo už vedieť.
- **Autoevalvačné otázky.** Schválne sú vytvorené dosť podrobné, aby si zvykli klásť dôraz na detaily. V tomto prípade sledujem aj osvojenie si novej lexiky.
- **Čas.** Na začiatku tréningu je potrebné počítať s blokom dvoch vyučovacích hodín, neskôr stačí 45 minút.

Pri použití čitateľskej stratégie PLAN sa vyskytli tieto problémy:

- **Ako vytvoriť mapu mysle.** Niektorí žiaci poznali spôsob tvorby z iných hodín, ale našli sa aj takí, ktorí sa s takouto metódou stretli prvý krát. Keďže mali za úlohu vytvoriť mapu mysle z nadpisu a podnadpisov, v centre mapy/ na papieri A4/ bol nadpis **Námestovo**, okolo neho podnadpisy Климат, История города, Оравское водохранилище, Культура в городе, Туризм, Образование.
- **Používanie značiek V,?.** Musela som žiakov niekoľko krát upozorniť, aby si dobre rozmysleli, ku ktorej informácii/kľúčovému slovu ktorú značku priradia. Nikdy presne neviete, čo už žiaci vedia. Informácie, ktoré som ja predpokladala za samozrejmé boli pre nich neznáme a naopak. Nechajte to na nich, je to ich mapa mysle, ktorá im má pomôcť.
- **Počet papierov, potrebných na mapu mysle.** Je to individuálna záležitosť každého žiaka. Niekomu stačil jeden list A4, iný potreboval viac. Je však nutné ich upozorniť, že čím väčší papier, tým viac odpútava ich pozornosť. Podľa skúsenosti, ak máme veľa informácií, je vhodnejšie si vytvoriť skladačku z viacerých menších papierov a podľa potreby ich obmieňať.

ZÁVER

Ako som uviedla v úvode, spoločenské zmeny a následné očakávania správania, nároky, kladené na vedomosti, zručnosti, spôsobilosti jednotlivcov tiež prinášajú dôsledky na definovanie toho, čo znamená byť gramotným v určitom historickom období. V súčasnosti byť gramotným nestačí naučiť sa dekódovať text, ale predovšetkým vypestovať u žiakov chcenie hľadať informácie, zorientovať sa v nich, vyberať kľúčové slová, overovať si, či hľadajú správne. K tomu určite prispieva aj naučiť žiakov používať rôzne čitateľské stratégie, vyberať primerané texty, rozširovať slovnú zásobu.

Pretože som sa vo svojej praxi často stretávala s problémom, že žiaci nechceli pracovať s textami, pretože nevedeli, čo si z textov majú vybrať, ktoré informácie boli pre nich dôležité a často sa učili celé texty naspamäť, rozhodla som sa tento problém riešiť.

V práci som si vytýčila ciele: pomôcť žiakom na gymnáziu, ktorí začínajú s učením sa ruského jazyka naučiť sa čítať s porozumením danému textu, rozšíriť informácie o ruskej kultúre, vede, športe, umení... , čítať tak, aby čítanie bolo pre študentov pozitívnym zážitkom, dokázať porozumieť hlavnej myšlienke, vyhľadať konkrétne informácie, meniť čitateľské stratégie podľa potreby, vypestovať u nich potrebu čítať, vychovať kritického čitateľa, schopného zaujať stanovisko k informáciám a diskutovať o nich.

Na to, aby som tieto ciele dosiahla, som vybrala čitateľské stratégie PROR, PLAN, SQ4R pre úroveň B1 ruského jazyka a primerané texty, zodpovedajúce danej jazykovej úrovni a snažila som sa opísať moje skúsenosti s použitím týchto čitateľských stratégií na rozvoj čitateľskej gramotnosti mojich žiakov. Tri texty, ktoré som vybrala na ukážku pochádzajú zo súboru 24 textov, ktoré mám pre žiakov pripravené nielen pre úroveň B1, ale aj pre úroveň B2, a ktoré mi vedenie školy umožnilo vydať, takže žiaci si ich môžu kúpiť za 1euro. Odpadá mi tak povinnosť texty množiť a žiaci si môžu poznámky písať za okraj. Ku každému textu je určená aj slovná zásoba, s ktorou žiaci pracujú. S niektorými z týchto textov pracujem so žiakmi na bežných hodinách, náročnejšie texty sú určené na hodiny Konverzácia v ruskom jazyku v treťom ročníku gymnázia a ďalšie texty na hodiny Rozšíreného ruského jazyka, ktoré sú určené maturantom z ruského jazyka. Pomocou týchto textov nielen rozvíjam čitateľskú gramotnosť, ale snažím sa naplniť ďalšie ciele a to rozšíriť informácie o kultúre, vede, športe, umení, vypestovať u nich potrebu čítať, vychovať kritického čitateľa, schopného zaujať stanovisko k informáciám a diskutovať o nich. Žiaci sami prichádzajú s novými informáciami, ktoré našli na ruských stránkach a chcú o nich diskutovať. Čo viac si ako učiteľ môžem želať?

Každý rok máme maturantov, ktorí začínajú od azbuky, a vyberajú si tento predmet ako maturitný. Dokonca máme žiakov, ktorí z ruského jazyka po štyroch rokoch štúdia maturujú ako z prvého cudzieho jazyka, čiže píšu externú maturitnú skúšku a sú v nej úspešní. Myslím si, že je to dostačujúci dôkaz toho, že rozvíjanie čitateľskej gramotnosti na hodinách ruského jazyka sa oplatí.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. Turek I. 2008. Didaktika. Iura Edition. ISBN: 978 -80 - 8078 - 198 - 9
2. Zápotočná O. 2004. Kultúrna gramotnosť v sociálnopsychologických súvislostiach. Bratislava, Album, 2004. ISBN: 80 - 968667 -3 -7

Internetové zdroje

3. Čitateľská gramotnosť ako kľúčová kompetencia informačnej gramotnosti, [online]. [cit. 28.7.2014]. Dostupné na www.isis.spgk.sk/kniznice/Hrdinakova.
4. Наместово[online],[cit.28.7.2014].
Dostupné na www.ru.wikipedia.org/wiki/Наместово.
5. Образование_в_Словакии[online],[cit.30.7.2014].
Dostupné na www.ru.wikipedia.org/wiki/Образование_в_Словакии
6. Олимпийские игры: от древности к современности[online], [cit. 28.7.2014].
Dostupné na www.slib.admsurgut.ru/index.php?option=com/ Олимпийские игры: от древности к современности
7. Metódy rozvíjania čitateľských zručností[online], [cit. 8. 8.204]
Dostupné na www.skolskyportal.sk/clanky/metody-rozvijania-citateľskych-zrucnosti
8. Slovenskí žiaci v testovaní prepadli, sú výrazne za priemerom[online],cit.25-7-2014
Dostupné na www.sme.sk/c/7026778/slovenski-ziaci-v-testovani-prepadli-su-vyrazne-za-priemerom-oecd.html

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 **История Олимпийских игр**

Príloha 2 **Образование в Словакии**

Príloha 3 **Наместово**

Príloha 1 История Олимпийских игр

Впервые проходили в 776 году до нашей эры а в дальнейшем каждые четыре года. Местом проведения был греческий город Олимп. Это было встречей лучших спортсменов страны. Их целью был человек, совершенный во всём - в красоте тела и души. Другой их целью была мысль о мире. Женщины тем не менее не имели права участия в олимпийских играх. Первые современные олимпийские игры прошли в Афинах в 1896 году. Они были возрождены историком Пьером де Кубертенем. С тех пор олимпийские игры проходят каждые четыре года (исключая годы войны). Первые зимние олимпийские игры проходили в 1924 году в городе Шамони во Франции. В них приняли участие 294 спортсмена из 16 стран. Соревновались в таких видах спорта как, конькобежный спорт, фигурное катание, хоккей, бобслей, бег на лыжах, прыжки на лыжах и многоборье.

Сейчас Олимпийские игры проходят каждые два года и разделены на летние и зимние. В наше время Олимпийские игры являются событием мирового масштаба, они символизируют мир и сегодня также во время олимпиады не раздаются залпы орудий. Их символом является олимпийский флаг и огонь. Флаг белый с пятью разноцветными кольцами (жёлтым, красным, зелёным, синим и чёрным). Каждое из колец символизирует один из континентов. Огонь зажигают на Олимпе после этого олимпийские игры считаются официально открытыми.

XXX летние олимпийские игры были в Лондоне в 2012 году.

XXII зимние олимпийские игры были в России в городе Сочи в 2014 году.

Príloha 2 **Образование в Словакии**

В Словацкой республике обязательными являются первые девять лет обучения в школе с шести до пятнадцати лет. Обучение начинается в начальной школе. Маленькие дети могут посещать ясли и детские сады. В основной школе существуют два уровня, на первом уровне дети обучаются чтению и писанию и, конечно же, у них есть физкультура и уроки труда. На втором уровне у детей появляются специализированные предметы, как иностранные языки, химия, биология, история и т. д.

Школьный год начинается первого сентября и заканчивается тридцатого июня. В течение учебного года у школьников есть осенние, зимние (рождественские), весенние и пасхальные каникулы. Летние каникулы продолжаются два месяца.

Большинство школ в Словацкой республике являются государственными. В этих школах обучение бесплатно. Также существуют частные школы (начальные, средние и высшие), в которых обучение является платным. Как правило, они предлагают специфическое обучение, направленное например, на изучение иностранных языков или на занятия спортом. Выбор школы зависит от родителей. Получить образование можно также в церковных школах.

Самыми распространёнными проблемами в школе являются списывание и обман. Многие ученики прогуливают. Некоторые из-за того, что не успевают в школе и таким образом пытаются избавиться от своих обязанностей, а некоторым просто не хочется идти в школу.

После начальной школы ученики могут продолжить своё обучение в гимназии, ремесленном училище, коммерческом училище, средней технической школе, специализированной школе (например, в средней технической школе машиностроения, электротехники, строительства, в специализированной сельскохозяйственной школе, экономики, здравоохранения) или в консерватории.

После окончания ремесленных училищ учащиеся получают свидетельство об окончании образования, и становятся после этого квалифицированными рабочими и ремесленниками. В течение трёхлетнего обучения они находятся либо в школе, либо на практике, во время которой учеников обучает квалифицированный мастер.

В средних специализированных школах студент имеет право научиться своей профессии и получить экзамен на аттестат зрелости, которая даёт право поступления в ВУЗ. Там он может стать инженером, дипломированным инженером или получить квалификацию техника.

В том случае, если ученик поступает в гимназию, он получает матуриту (аттестат), но без специализированного образования. Тем не менее, там он получает более углублённые знания, нежели ученики средних специализированных школ, так как гимназии - это школы, направленные на подготовку студентов, прежде всего к обучению в высшей школе.

Среднее образование оканчивается выпускным экзаменом. Ученики сдают четыре экзамена - по словацкому языку, иностранному языку и двум выбранным предметам.

Выпускники могут подать заявление на обучение в ВУЗ или университет. Для обучения в ВУЗе им необходимо успешно пройти вступительные экзамены. У нас существует целый ряд высших учебных заведений, у студентов есть широкий выбор. Они могут обучаться на одном из факультетов университета - философском, медицинском, юридическом, педагогическом или богословском, либо в техническом высшем учебном заведении.

Обучение в высшей школе для получения степени бакалавра длится три года и пять лет для магистра или инженера. После этого студент может получить учёную степень доктора наук. На медицинских факультетах обучение длится шесть лет. Обучение в высших школах завершается государственным экзаменом и защитой дипломной работы или бакалаврской работы.

Город северной Словакии, расположенный у подножья Оравской Магуры. Население около 8 тысяч человек.

Климат

Климат, определяемый во многом Оравским водохранилищем, тёплый с несильным тёплым ветром. Местность по которой протекает река Белая Орава, является охраняемой природной территорией.

Туристический центр Горной Оравы окружен горами - Оравской Магурой и Подбескидским Нагорьем. Из этого региона вышли видные деятели Словакии, как например, Антон Бернолак, Мило Урбан, Ян Войташак и здесь же работал известный словацкий поэт, писатель и драматург Павол Орсаг Гвездослав

История города

Заселение северной части Оравы было начато в середине XVI века, когда произошла смена землевладельческих отношений в этом регионе. До этого земли принадлежали королю и были в пользовании его вельмож. В 1556 году земли были отданы во владение Франё Турзо, начальнику тюрьмы, бывшему епископу Нитры. Новые владельцы замка достаточно быстро начали заселять окрестности и строить деревни, в том числе и Наместово. В 1557 году Франё Турзо выдаёт документ, основанный на валашском праве, о поселении Наместово, двенадцати его жителям. В 1612 году местный вельможа Дьёрдь Турзо заложил в Наместово лютеранскую кирху и школу. Выгодное расположение на знаменитом солевом пути на торговые рынки Польши, явилось одним из решающих факторов быстрого экономического развития Наместово, в результате которого в XVIII веке, 14 июня 1776 года, императрица Мария Терезия наделяет поселение городскими правами и предоставляет торговые привилегии. В XIX веке город становится центром индустрии и торговли, а начале XX века и центром культурной и политической жизни Горной Оравы. В конце Второй мировой войны, 2 апреля 1945 года во Поливальный понедельник, город был разрушен, а в боях погибло 64 жителя города.

Оравское водохранилище

Жизнь города резко изменилась с постройкой Оравского водохранилища в 1953 году. В результате строительства две трети города оказались затоплены. Расширение Наместово в семидесятых годах XX века определило рост

промышленности и строительства жилья. На сегодняшний день население Наместово составляет примерно 8000 человек и с 1996 года город является местным центром Горной Оравы.

Культура в городе

Периодически устраиваются выставки картин, керамики и других искусств. В апреле организуются Наместовские театральные дни. В июле на Сланицком острове проходит Оравское музыкальное лето – концерты классической музыки. Часто летом организуются концерты популярной музыки в амфитеатре на берегу Оравского водохранилища.

Туризм

Воды Оравского водохранилища и окружающая природа дают широкие возможности для развития спорта. Широко распространены рыбалка, плавание, сёрфинг, парусный спорт, туризм, охота. Во время летнего туристического сезона в Наместово проходят международные соревнования - Чемпионат Европы и Чемпионат Мира по плаванию на быстроходных моторных лодках.

Образование

В Наместово находится семь среднеобразовательных школ: Гимназия Антона Бернолака, Академия гостиничного сервиса, Бизнес-академия, Ассоциированная средняя школа, Частная средняя школа бизнеса EDUCO NO, Среднее профессиональное строительное училище, Частная средняя профессиональная школа EDUCO. Есть три начальные школы, специальная школа и три начальные школы искусств.